

PM - Vad gör ungdomar efter gymnasieskolan?

Från och med hösten 2014 publicerar Skolverket uppgifter om vad ungdomar gör ett, tre och fem år efter gymnasieskolan. Redovisningen handlar än så länge om elever som gått ut skolan enligt det tidigare regelverket (Lpf-94). I tabeller på Skolverkets hemsida redovisas uppgifter om ungdomars etableringsstatus fördelat efter bl.a. kön, program och studieresultat. Läsåren är 2007/08, 2009/10 och 2011/12. Fokus i denna PM är ungdomar som gick ut gymnasieskolan läsåret 2007/08, d.v.s. den äldsta kullen. Det går att följa dessa ungdomar i upp till fem år, vilket gör det möjligt att mellan åren 2009 och 2013 se t.ex. tillträde till arbetsmarknad, vidare studier eller utanförskap från både studier och arbete.

Sammanfattning

Den viktigaste faktorn för etablering på arbetsmarknaden och vidare studier är att ungdomar går alla tre åren på gymnasieskolan. Det gäller för både dem som läst studieförberedande och yrkesförberedande program. Andelen på högskola är störst efter tre år för ungdomar som fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet. Detta är tydligast för ungdomar som läst ett studieförberedande program men gäller även ungdomar som gått ett yrkesförberedande program. Andelen som har en etablerad ställning ökar från första till femte året både för dem som slutfört sina gymnasiestudier och de som har avbrutit dem. De som har gått yrkesförberedande program och fått slutbetyg med grundläggande behörighet är i störst utsträckning etablerade på arbetsmarknaden under hela den undersökta perioden. Andelen ungdomar som varken arbetar eller studerar förändras mycket lite under fem år.

Inledning

Resultaten bygger på data från Statistiska centralbyråns (SCB) LISA-databas, i vilken informationen hämtas från bl.a. sysselsättningsregistret, SCB:s register över personer i utbildning och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens händelsedatabas. Populationen som vi fokuserar på i denna PM består av ungdomar som gick ut gymnasieskolan läsåret 2007/08. Vi har valt att följa ungdomarnas verksamhet under fem år efter avslutad skolgång i gymnasieskolan. Ett centralt mått som används i denna PM är etableringsstatus¹. Måttet består huvudsakligen av registerdata årsinkomst, studier och arbetslöshet hos individen.

Etableringsstatus visar om ungdomen har en:

1. etablerad ställning på arbetsmarknaden
2. osäker ställning på arbetsmarknaden
3. svag ställning på arbetsmarknaden
4. studerar på högskola eller universitet

¹ Ingående detaljer om måttet finns i bilaga.

2015-12-08
2 (13)

5. bedriver övriga studier med CSN-stöd, t.ex. inom kommunal vuxenutbildning, folkhögskola eller yrkeshögskola.
6. är utanför arbetsmarknaden. De ungdomar som varken förekommer med uppgift om arbetsinkomst eller är klassificerade som studerande.

Resultatet är uppdelat på ungdomar som har gått ett studie- eller yrkesförberedande program i gymnasieskolan². Detta är nytt för årets redovisning och syftet är att bättre se var de ungdomar som gick program med tydlig inriktning mot fortsatta studier eller övergång till yrkelivet hamnar. Till yrkesförberedande program räknas barn- och fritidsprogrammet, byggprogrammet, elprogrammet, energiprogrammet, fordonsprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, hantverksprogrammet, hotell- och restaurangprogrammet, industriprogrammet, livsmedelsprogrammet, medieprogrammet, naturbruksprogrammet samt omvårdnadsprogrammet. Till studieförberedande program räknas estetiska programmet, International Baccalaureate, naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet samt Waldorf.

Tabellen nedan visar fördelningen av ungdomarnas studieresultat med fokus på om de fullföljt gymnasieskolan och om de fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet eller ej. Som jämförelse är även läsåren 2009/10 och 2011/12 inkluderade. Vi har inte tagit hänsyn till antal studieår som ungdomen varit studerande i gymnasieskolan, vilket t.ex. innebär att vi bortser från om ungdomarna tagit tre, fyra eller fem studieår på sig att fullfölja sin gymnasieutbildning.

Tabell 1: Population och indelning enligt studieresultat för ungdomar som gick ut gymnasieskolan läsåren 2007/08, 2009/10 och 2011/12.

	2007/08		2009/10		2011/12	
	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)	Antal	Andel (%)
Alla	119 015	100	125 206	100	116 995	100
Slutbetyg med grundläggande behörighet	81 365	68,4	85 541	68,3	84 085	71,9
Slutbetyg utan grundläggande behörighet	10 057	8,5	12 964	10,4	12 787	10,9
Årskurs 3 utan slutbetyg	16 554	13,9	16 069	12,8	14 993	12,8
Högsta årskurs 2	4 595	3,9	4 664	3,7	2 761	2,4
Högsta årskurs 1	6 444	5,4	5 968	4,8	2 369	2,0

Som tabellen visar har omkring 70 procent ett slutbetyg med grundläggande behörighet. Gruppen som avslutat gymnasieskolan och fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet är övervägande störst, vilket är viktigt att tänka på vid jämförelser med andra grupper. Andelen har ökat något läsåret 2011/12 jämfört med tidigare.

² Ungdomar som läst individuellt program (IV) ingår inte i denna PM men finns redovisade i rikstabeller på Skolverkets hemsida.

Elever som högst gått årskurs 1 har minskat från ca 5 procent i den äldsta kullen till 2 procent i den yngsta. Promemorians första del visar förändringen i etableringsstatus för varje enskilt år.

Vidare presenterar vi etableringsstatus uppdelat på kön för år ett, tre och fem efter gymnasieskolan. I denna del ingår ungdomar med etablerad ställning och ungdomar som läser på högskola eller övriga studier. I resultatet ingår de elever som gick ut gymnasieskolan och fick ett slutbetyg med grundläggande behörighet.

Ungdomars etableringsstatus ett till fem år efter gymnasieskolan

I detta avsnitt presenterar vi en översikt över etablering för ungdomar som gick ut gymnasieskolan läsåret 2007/08. Resultatet är uppdelat på ungdomar som gått ut från ett studie- eller yrkesförberedande program och visar etablering från ett till fem år efter gymnasieskolan.

Ungdomarna är indelade i tre grupper:

1. ungdomar som fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet,
2. ungdomar som fått slutbetyg utan grundläggande behörighet eller som gått årskurs tre utan att få slutbetyg
3. ungdomar som högst gått årskurs ett eller två.

Det är som väntat gruppen som fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet som är den största. Ungdomar som avslutat gymnasieskolan och fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet läsåret 07/08 omfattade 45 925 ungdomar med avslut från ett studieförberedande program och 33 697 ungdomar som gått ut från ett yrkesförberedande program.

Gruppen av ungdomar som högst gått årskurs ett eller två är minst till antal. Läsåret 07/08 innefattade det endast 1 626 ungdomar som gått ut från ett studieförberedande program och 3 648 ungdomar som avslutat gymnasieskolan från ett yrkesförberedande program.

2015-12-08
4 (13)

Etableringsstatus över fem år för ungdomar som läst på studieförberedande program

De elever som gått ut gymnasieskolan från ett studieförberedande program med grundläggande behörighet är också de som genomgående studerar vidare på högskola. Ca 45 procent av eleverna går vidare till högskolestudier. Tre år efter avslutade gymnasiestudier når antal studerande en topp på ca 55 procent. Efter detta planar linjen ut och har vid femte året återgått till omkring det ursprungliga värdet. Ungefär 25 procent av ungdomarna har efter ett år en svag ställning, som avtar mest under andra och tredje året ända fram till år fem. Ungefär 12 procent hade en etablerad status efter första året. Detta ökade dock fram till femte året då ca 31 procent hade en etablerad status. Andel ungdomar som hade en osäker ställning eller som varken arbetade eller studerade var genomgående låg under alla fem år.

Då majoriteten av ungdomarna med grundläggande behörighet från studieförberedande program läser vidare på högskola så innebär det att andelen som har en etablerad ställning blir lägre. Störst var andelen etablerade efter fem år för de ungdomar som fått slutbetyg utan grundläggande behörighet eller som högst gått årskurs tre utan att få slutbetyg. Ungdomar som högst gått år ett eller två i gymnasieskolan var genomgående störst sett till andel som gick på övriga studier jämfört med de andra grupperna. De var samtidigt störst i andel med en svag ställning eller varken arbetar eller studerar under alla fem år. Som framgår av diagram 1b och 1c är andelen som läser vidare på högskola eller universitet låg under alla fem år.

Diagram 1a: Etableringsstatus ett till fem år efter gymnasieskolan. Ungdomar som läst studieförberedande program och fått slutbetyg med grundläggande behörighet. N=45 925

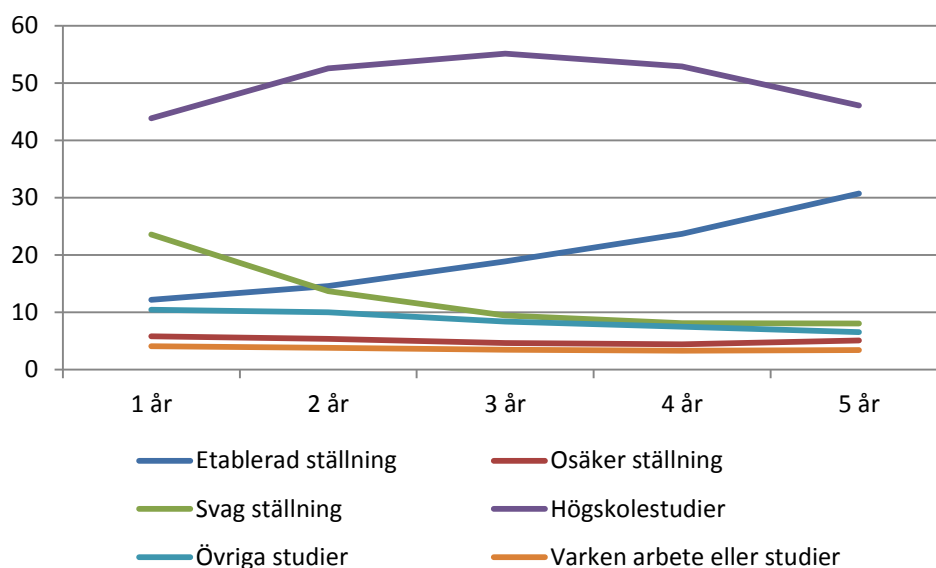

Diagram 1b: Etableringsstatus ett till fem år efter gymnasieskolan. Ungdomar som läst studieförberedande program och fått slutbetyg utan grundläggande behörighet eller som gått årskurs 3 utan att få slutbetyg. N=9 764

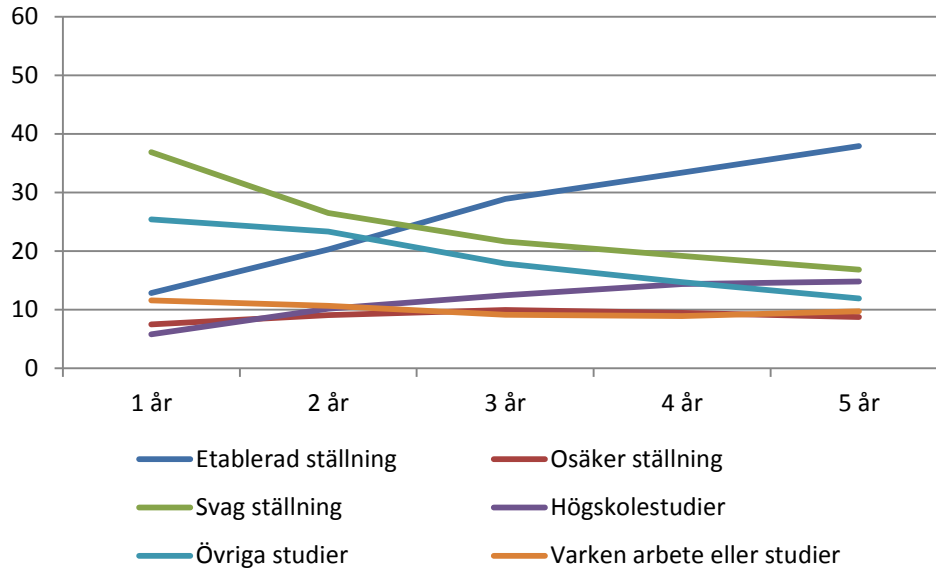
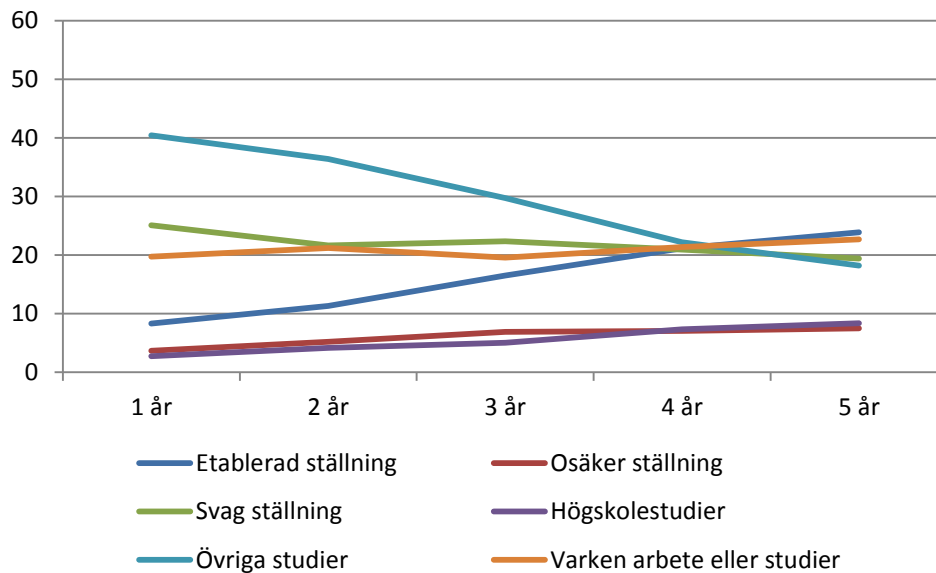

Diagram 1c: Etableringsstatus ett till fem år efter gymnasieskolan. Ungdomar som läst studieförberedande program och som gått högst årskurs 1 eller högst årskurs 2. N=1 626

2015-12-08
6 (13)

Etableringsstatus över fem år för ungdomar som läst på yrkesförberedande program

Ett år efter att de ungdomar med grundläggande behörighet gått ut gymnasieskolan på yrkesförberedande program är det nästan lika stor andel som har en etablerad som svag ställning. Andelen i båda grupperna är omkring 30 procent. Efter tre år har dock elever med svag ställning minskat till 14 procent och ungdomar med etablerad ställning har ökat till 47 procent. Trenden fortsätter men avtar något. Fem år efter avslut från gymnasieskolan har 56 procent av ungdomarna en etablerad ställning och 11 procent har en svag ställning på arbetsmarknaden. Efter fem år har ungdomar som läst ett yrkesförberedande program och fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet störst andel med etablerad ställning jämfört med alla grupper. Efter omkring ett år är andelen ungdomar som har en etablerad ställning större än ungdomar med en svag ställning. För ungdomar som läst ett yrkesförberedande program utan att få grundläggande behörighet eller som gått ut tre utan att få ett slutbetyg dröjer det ca två och ett halvt år innan andelen med etablerad ställning är större än de med svag ställning. För ungdomar som inte gått ett tredje gymnasieår dröjer det mer än fyra år.

Diagram 2a: Etableringsstatus ett till fem år efter gymnasieskolan. Ungdomar som läst ett yrkesförberedande program och fått slutbetyg med grundläggande behörighet N=33 697

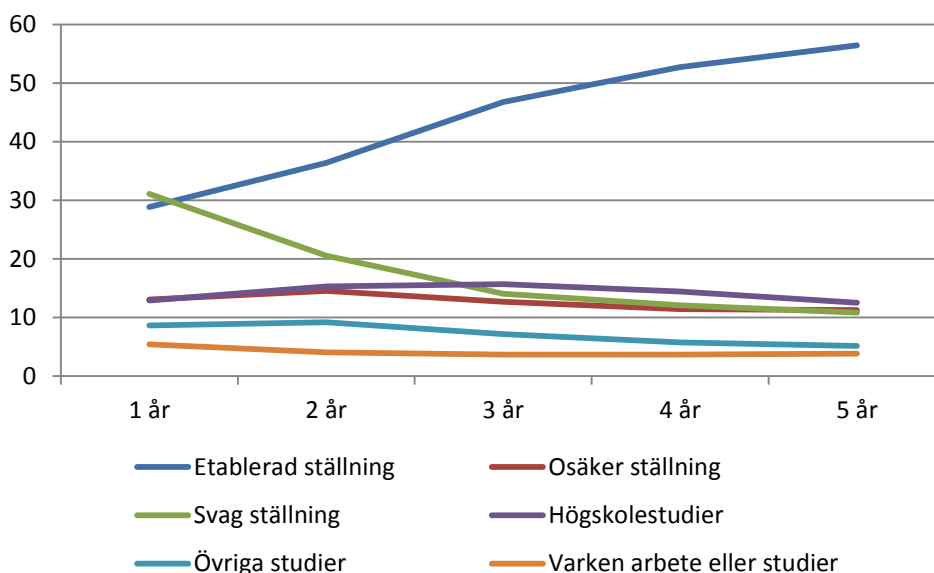

Diagram 2b: Etableringsstatus ett till fem år efter gymnasieskolan. Ungdomar som läst ett yrkesförberedande program och fått slutbetyg utan grundläggande behörighet eller som gått i årskurs 3 utan att få slutbetyg. N=13 646

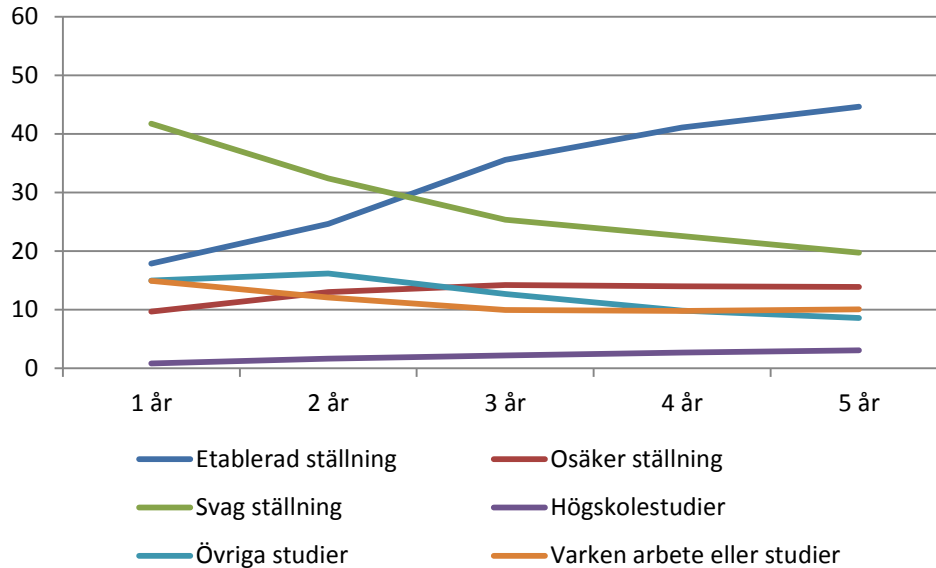
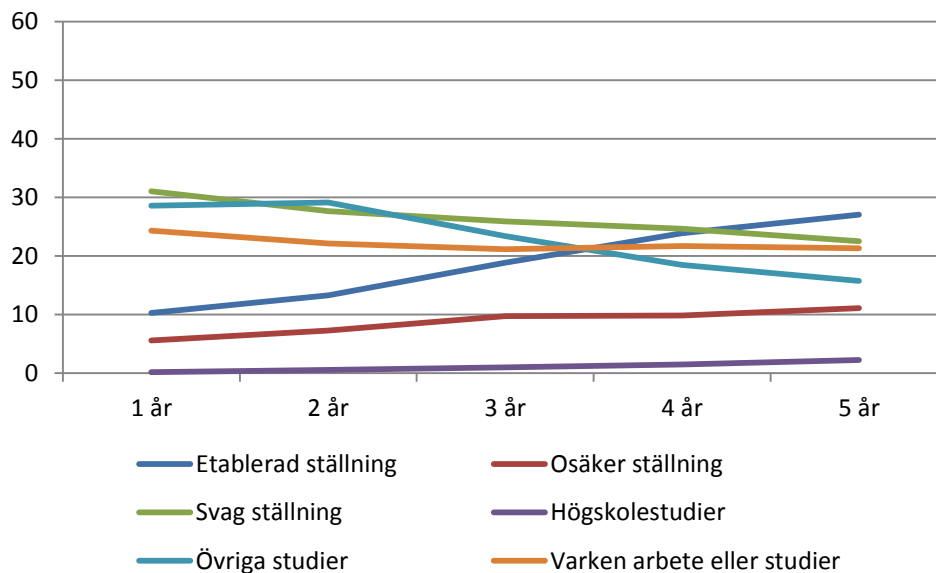

Diagram 2c: Etableringsstatus ett till fem år efter gymnasieskolan. Ungdomar som läst ett yrkesförberedande program och som gått högst årskurs 1 eller högst årskurs 2. N=3 648

2015-12-08
8 (13)

Det tredje året i gymnasieskolan avgörande för etablering och vidare studier

Den viktigaste faktorn för etablering och vidare studier är att ungdomarna går alla tre åren i gymnasieskolan. Det gäller för både ungdomar som läst studieförberedande och yrkesförberedande program. Andelen på högskola är störst efter tre år för de som fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet. I alla grupper ökar andelen som har en etablerad ställning från första till femte året. Det är störst andel som finns på övriga studier bland de ungdomar som endast läst första eller andra året i gymnasieskolan, omkring 40 procent bland ungdomarna som läser ett studieförberedande program respektive 30 procent för ungdomar på yrkesförberedande program. I båda grupperna så har andelen halverats efter fem år.

Små förändringar i andelen ungdomar som varken arbetar eller studerar under fem år

Andel ungdomar som varken arbetar eller studerar är till stor del oförändrad under fem år. För ungdomar utanför arbetsmarknaden eller studier är andelen som störst bland de som inte gått ett tredje år i gymnasieskolan, oavsett om de läst ett studie- eller yrkesförberedande program. Visserligen är andelen olika stor beroende på om man har grundläggande behörighet eller ej, samt om man gått ett tredje år. Men då det knappt sker någon förändringen under fem år kan det tyda på att de ungdomar som varken arbetar eller studerar blir kvar där oavsett studieresultat.

För ungdomar som läst ett studieförberedande program och har ett slutbetyg med grundläggande behörighet är andelen utanför arbetsmarknaden efter ett år 4 procent. Efter fem år är andelen 3 procent. Motsvarande så är andelen ungdomar läst på ett studieförberedande program men högst gått årskurs ett eller två 20 procent efter ett år, och 23 procent efter fem år. För ungdomar som läst ett yrkesförberedande program och har ett slutbetyg med grundläggande behörighet är andelen utanför arbetsmarknaden eller studier 5 procent efter ett år och 4 procent efter fem. För de som inte gått årskurs tre är andelen utanför arbetsmarknaden efter ett år 24 procent och 21 procent efter fem år.

Etableringsstatus uppdelat på kön

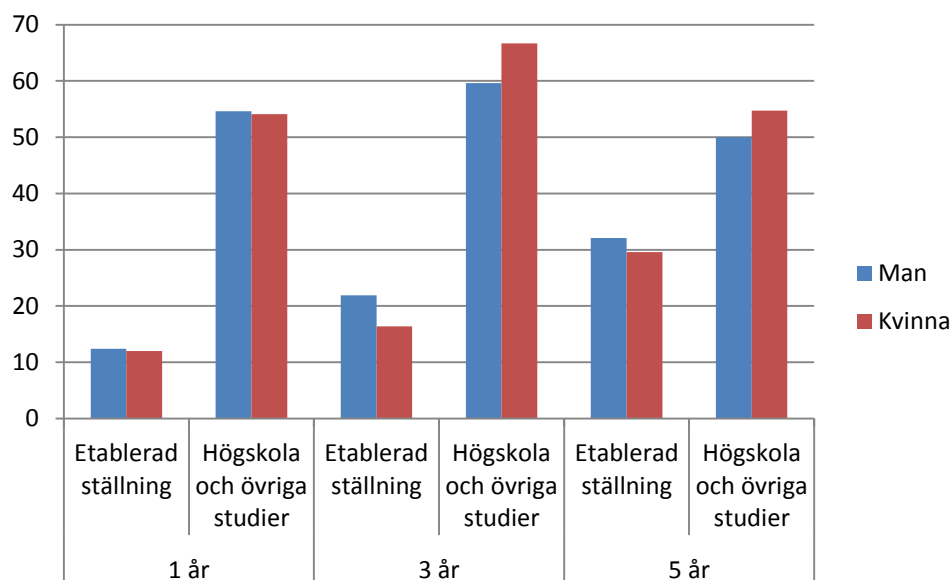
I följande avsnitt utgår vi från ungdomar som antingen är etablerade eller läser på högskolan eller övriga studier. Mätpunkterna är ett, tre och fem år efter ungdomarna gått ut gymnasieskolan. Resultatet är uppdelat på kvinnor och män på studie- samt yrkesförberedande program. Här ingår endast ungdomar som har fått ett slutbetyg med grundläggande behörighet.

Etablering och studier för kvinnor och män som läst på ett studieförberedande program. 1, 3 och 5 år efter gymnasieskolan

Sett över fem år är det genomgående en större andel kvinnor än män som går på högskola eller bedriver övriga studier. Ett år efter gymnasieskolan är skillnaden som minst då ungefär hälften av såväl kvinnorna som männen studerar.

Skillnaderna är mindre när det gäller andel med etablerad status på arbetsmarknaden. Ett år efter avslutade gymnasiestudier är det omkring 12 procent av männen och kvinnorna som har en etablerad ställning på arbetsmarknaden. Efter fem år är motsvarande siffra 32 och 30 procent. Andelen kvinnor i etablerad ställning är något mindre under alla fem år jämfört med männen. Störst är skillnaden efter tre år. Från första till femte året sker nästan en tredubbling i andelen kvinnor och män med etablerad ställning.

Diagram 3a: Etableringsstatus ett, tre och fem år efter gymnasieskolan. Uppdelat på män och kvinnor, som läst studieförberedande program och fått slutbetyg med grundläggande behörighet. N = 45 925

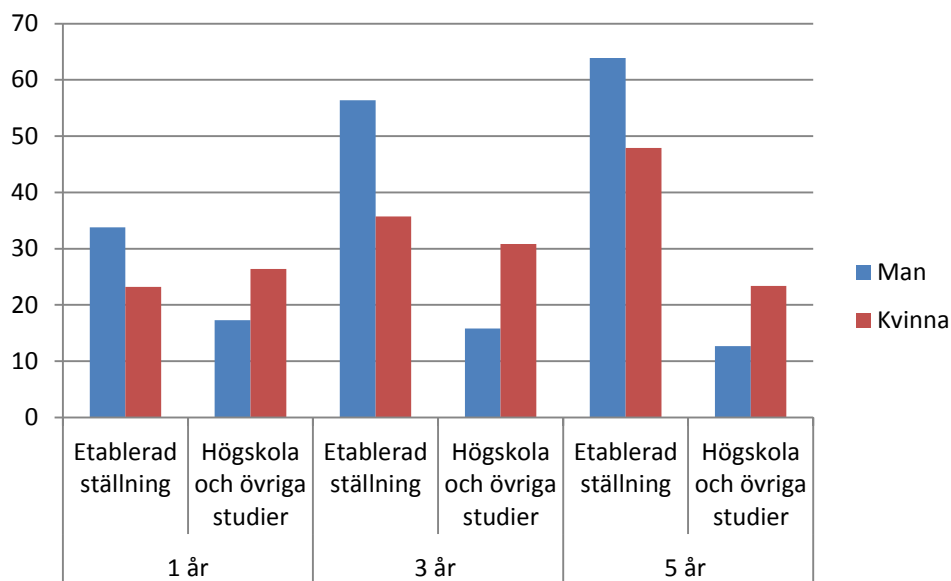

2015-12-08
10 (13)

Etablering och studier för kvinnor och män som läst på ett yrkesförberedande program. 1, 3 och 5 år efter gymnasieskolan

Det är genomgående en betydligt större andel män med etablerad ställning på arbetsmarknaden jämfört med kvinnor för ungdomar som läst på ett yrkesförberedande program. Det är samtidigt en större andel kvinnor som läser vidare på högskola eller övriga studier. För både kvinnor och män ökar andelen med etablerad ställning från första till femte året. Efter fem år är det 64 procent av männen och 48 procent av kvinnorna som har en etablerad ställning på arbetsmarknaden. Andelen som läser vidare på högskola eller övriga studier är som störst tre år efter avslut för kvinnor och ett år efter för män. Ett år efter avslutade gymnasiestudier är det ca 17 procent av männen som läser på högskola eller övriga studier. Motsvarande siffra för kvinnor är 26 procent. Skillnaden mellan andelen som har en etablerad ställning och andelen som studerar är som lägst ett år efter gymnasieskolan och störst efter fem år.

Diagram 3b: Etableringsstatus ett, tre och fem år efter gymnasieskolan. Uppdelat på män och kvinnor, som läst yrkesförberedande program och fått slutbetyg med grundläggande behörighet. N= 33 697

Större andel män med etablerad ställning på arbetsmarknaden bland de ungdomar som läst ett yrkesförberedande program

Bland ungdomar som läst ett studieförberedande program är det, sett till de tre mätillfällena, en något större andel kvinnor än män som väljer att läsa vidare på högskola eller övriga studier. Det är genomgående en större andel män som har en etablerad ställning på arbetsmarknaden jämfört med kvinnor. Skillnaden är störst bland de ungdomar som läst på ett yrkesförberedande program. Det är samtidigt en större andel kvinnor än män som läser vidare på högskola eller bedriver övriga studier bland ungdomar som läst yrkesförberedande program. Andelen som studerar är störst under det tredje året för både män och kvinnor som läst ett studieförberedande program. Detsamma gäller för kvinnor som läst ett yrkesförberedande program, men för männen är det istället störst andel ett år efter gymnasieskolan. Både kvinnor och män som läst ett studieförberedande program går i större utsträckning vidare till högskola eller övriga studier jämfört med ungdomar som läst ett yrkesförberedande program. Ungdomar som läst på ett yrkesförberedande program är dock större sett till andel med etablerad ställning på arbetsmarknaden.

2015-12-08
12 (13)

Bilaga. Etableringsstatus

Individernas etableringsstatus är årsbaserad och totalräknad. Variabeln klassificeras i sex olika kategorier utifrån individbaserade uppgifter som finns i LISA-databasen hämtade från flera olika datakällor.

Kategoriseringen av etableringsstatus sker enligt följande (inkomstgränser gäller för verksamhetsåret 2013):

Etablerad ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst på minst 178 900 kr, sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition (november månad 2013), inga händelser som indikerar arbetslöshet och inga händelser som indikerar arbetsmarknadspolitiska åtgärder som inte är att betrakta som sysselsättning.

Osäker ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst på minst 151 300 kr och upp till 178 900 kr. Vid inkomst av aktiv näringsverksamhet gäller ingen nedre inkomstgräns. Inte klassificerad som studerande.

eller

Arbetsinkomst på minst 178 900 kr och under året förekomst av arbetslöshet (hel- eller deltid), arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller inte klassificerad som sysselsatt enligt sysselsättningsregistrets definition. Inte klassificerad som studerande.

Svag ställning på arbetsmarknaden

Arbetsinkomst upp till 151 300 kr. Inte klassificerad som studerande.

eller

Arbetsinkomst på minst 151 300 kr och under året förekomst av heltids-arbetslöshet/arbetsmarknadspolitiska åtgärder som överstiger 274 dagar. Inte klassificerad som studerande.

Utanför arbetsmarknaden

Avsaknad av arbetsinkomst aktuellt år. Inte klassificerad som studerande.

Högskolestudier

Registrerad på högskolans grundutbildning vårterminen eller höstterminen 2013 och erhållit någon form av studieersättning samma år. Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden

Övriga studier

Erhållit någon form av studieersättning under aktuellt år. Inte klassificerad som etablerad på arbetsmarknaden eller högskolestuderande.

Uppgifter som ingår i skapandet av variabeln etableringsstatus är:

- Antal dagar i deltidarbetslöshet
(Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens händesedatabas)
- Antal dagar i (heltids-)arbetslöshet
(Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens händesedatabas)
- Antal dagar i ”åtgärdsstudier”
(Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens händesedatabas)
- Antal dagar med tillfällig timdagpenning
(Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens händesedatabas)
- Summa inkomst föränledd av arbetslöshet
(Inkomst- och taxeringsregistret)
- Summa inkomst föränledd av studier
(Inkomst- och taxeringsregistret)
- Registrering på högskolans grundutbildning aktuellt år
(Registret över personer i utbildning)
- Registrering på högskolans forskarutbildning aktuellt år
(Registret över personer i utbildning)
- Förvärvsinkomst och arbetsrelaterade ersättningar
(Sysselsättningsregistret och Inkomst- och taxeringsregistret)
- Nettoinkomst av näringsverksamhet
(Sysselsättningsregistret)
- Sysselsättningsstatus
(Sysselsättningsregistret)
- Aktiv eller passiv egenföretagare
(Sysselsättningsregistret)